

Πότε η δυσκολία στην ανάγνωση είναι ένα φυσικό στάδιο από το οποίο περνά το παιδί λόγω ηλικίας και πότε είναι η στιγμή να διερευνηθεί η πιθανότητα δυσαναγνωσίας; Η Ιωάννα Δημητριάδου, ειδικός σε θέματα Ψυχολογίας της Εκπαίδευσης και σε μαθησιακές δυσκολίες επιχειρεί να λύσει μια παρεξήγηση που βασανίζει πολλούς γονείς και εκπαιδευτικούς, παρουσιάζοντας το φαινόμενο της δυσαναγνωσίας.

Η ανάγνωση είναι η πιο σημαντική και απαραίτητη δραστηριότητα για τα παιδιά προ-σχολικής και σχολικής ηλικίας. Δυσκολίες στην αναγνωστική ικανότητα και έλλειψη κατανόησης των όσων έχουν διαβαστεί αποτελούν τα κύρια χαρακτηριστικά ενός παιδιού με δυσαναγνωσία. Η κύρια αιτία της δυσαναγνωσίας είναι η ελλειμματική ικανότητα φωνολογικής αποκωδικοποίησης των ήχων των γραμμάτων (φωνολογική ενημερότητα). Η συχνότητα εμφάνισης της δυσαναγνωσίας είναι παρόμοια ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια.

[Της Ιωάννας Δημητριάδου](#) *

Τι είναι η Φωνολογική Ενημερότητα;

Η φωνολογική ενημερότητα του λόγου παίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της ανάγνωσης. Το παιδί πρέπει να είναι σε θέση να καταλαβαίνει και να συντάσσει

ομοιοκαταληξίες, να αναγνωρίζει τους ήχους των γραμμάτων μέσα στις λέξεις και να χωρίζει και να ενώνει τις συλλαβές. Να έχει, δηλαδή, ικανοποιητική αντίληψη της φωνολογικής δομής της γλώσσας.

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά ενός «καλού αναγνώστη»;

- Να έχει σωστή ροή λόγου την ώρα που διαβάζει.
- Να τονίζει σωστά τις λέξεις.
- Να ακολουθεί και να κατανοεί τις προτάσεις του κειμένου.
- Να μπορεί να αναπαράγει την κεντρική ιδέα του κειμένου και να την αναπαράγει προφορικά ή γραπτά, όταν του ζητηθεί.
- Να χρωματίζει τον τόνο της φωνής του ανάλογα με το ύφος του κειμένου που διαβάζει.
- Να ολοκληρώνει την ανάγνωση σε ικανοποιητικό χρόνο.
- Να αναγνωρίζει τυχόν λάθη και να κάνει αυτόματα αυτοδιόρθωση.
- Να σταματάει στις τελείες και στα κόμματα.
- Να έχει αυτοπεποίθηση την ώρα της ανάγνωσης.

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά ενός αναγνώστη με δυσαναγνωσία;

Τα παρακάτω χαρακτηριστικά αποτελούν συμπτώματα της δυσαναγνωσίας και βοήθεια για το γονιό ή το δάσκαλο που ανησυχούν ή υποψιάζονται πως κάτι δεν πάει καλά με την

αναγνωστική ικανότητα του παιδιού.

- Κομπιάζει την ώρα της ανάγνωσης.
- Χάνει τη σειρά του κειμένου.
- Διαβάζει λάθος τις λέξεις, χωρίς ο ίδιος να το καταλαβαίνει.
- Δεν τονίζει σωστά.
- Παρουσιάζει δυσκολίες στην αποκωδικοποίηση των ήχων, κυρίως των δίψηφων συμφώνων (π.χ. '-στ, -τσ, -τζ).
- Παρουσιάζει δυσκολίες στην ανάγνωση πολυσύλλαβων λέξεων.
- Δεν ολοκληρώνει την ανάγνωση σε ικανό χρόνο.
- Αγνοεί τα σημεία στίξης.
- Προσθέτει επιπρόσθετους φθόγγους ή συλλαβές στις λέξεις που διαβάζει.
- Δεν αποδίδει την κεντρική ιδέα του κειμένου προφορικά ή γραπτά.

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά ενός παιδιού που μπορεί να παρουσιάζει μια φυσιολογική δυσκολία στην ανάγνωση λόγω το ότι βρίσκεται για πρώτη φορά σε επαφή με την ανάγνωση:

3 χρονών:

Τα παιδιά έρχονται σε επαφή με την ανάγνωση ήδη από 3 χρονών.

- Να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις ομοιοκαταληξίες σ' ένα ποίημα ή τραγούδι.
- Να περιγράφουν με λίγες λεξούλες τις εικόνες.

4 χρονών:

- Να μπορούν να αναγνωρίζουν τον αριθμό των συλλαβών που έχει μια λέξη.
- Να έχουν τη δυνατότητα να χτυπούν παλαμάκια σε κάθε συλλαβή.
- Να μπορούν να ενώνουν και να χωρίζουν τις συλλαβές, κυρίως σε δισύλλαβες λέξεις.

6 χρονών (είναι περίπου η ηλικία που ξεκινούν την Α' Δημοτικού):

- Να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν όλους τους ήχους των γραμμάτων,
- Να παίζουν με τα φωνήματα για τη δημιουργία λέξεων (π.χ. «-Αν βγάλω από τη λέξη 'βάρος' το /β/ βάλω το γράμμα /θ/, ποια λέξη βγαίνει; (θάρρος) ή -Στην κατάληξη /-εύμα/, αντί για /ν/, βάλω /γ/, ποια λέξη βγαίνει; »).
- Να μπορούν να μετρήσουν και να αναγνωρίσουν τα φωνήματα όχι μόνο σε δισύλλαβες λέξεις, αλλά και σε πολυσύλλαβες.

7 περίπου χρονώ ν:

- Να διαβάζουν και να αναγνωρίζουν πολύ καλά τα δίψηφα φωνήεντα και σύμφωνα μέσα στις λέξεις.
- Να είναι ικανά να χειρίζονται πλήρως τη φωνολογική δομή της γλώσσας.

Το κάθε παιδί έχει το ρυθμό του και οφείλουμε να το σεβαστούμε. Αν κατέχει τα παραπάνω χαρακτηριστικά (ανάλογα με την ηλικία που βρίσκεται) και δούμε πως ακόμα και με αργό ρυθμό κατακτάει τη φωνολογική ενημερότητα της γλώσσας, δεν υπάρχει λόγος ανησυχίας. Μπορούμε, απλά, να το χαρακτηρίσουμε σαν μια φυσιολογική αδυναμία του ίδιου του παιδιού, λόγω το ότι έρχεται για πρώτη φορά σε επαφή με αναγνωστικές δραστηριότητες που περιέχουν μεγαλύτερα κείμενα, περισσότερες λέξεις, περισσότερους κανόνες λόγω το ότι πια φεύγει από το νηπιαγωγείο και πηγαίνει στο Δημοτικό.

Μερικές προτάσεις για τη διάγνωση της Δυσαναγνωσίας:

- Ζητάμε από το παιδί να μας γράψει ή να μας πει προφορικά την αλφάβητο.
 - Δείχνουμε στο παιδί κάποια γράμματα της αλφαβήτου (που θεωρεί ο κάθε θεραπευτής σημαντικά) και του ζητάμε να μας τα ονομάσει.
 - Σ' ένα φύλλο χαρτί, γράφουμε μερικά γράμματα της αλφαβήτου ή όλα τα γράμματα ανακατεμένα και ζητάμε από το παιδί να αναπαράγει τους ήχους τους.
 - Ετοιμάζουμε διάφορες κάρτες με συλλαβές και ζητάμε από το παιδί να τις ενώσει, ώστε να σχηματιστούν οι λέξεις. Ύστερα, τις διαβάζει μία- μία.
 - Τέλος, ακολουθούμε την ίδια διαδικασία στα δίψηφα φωνήεντα και σύμφωνα, με τη διαφορά πως ζητάμε από το ίδιο το παιδί να βρει λέξεις που ξεκινούν ή περιέχουν τους δίψηφους φθόγγους.
- Αξιίζει να σημειωθεί, πως σε κάθε δραστηριότητα που ολοκληρώνει το παιδί, ο θεραπευτής

σημειώνει τη συμπεριφορά του παιδιού κατά τη διάρκεια της άσκησης.

Μερικές προτάσεις για την αντιμετώπιση της Δυσαναγνώσιας:

Οι παρακάτω προτάσεις αντιμετώπισης είναι ενδεικτικές, καθώς χρειάζεται η καθοδήγηση ειδικού σε θέματα δυσλεξίας και μαθησιακών δυσκολιών. Τα υλικά που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για τις παρακάτω δραστηριότητες είναι: πλαστελίνη, χαρτόνι, άμμο, ψαλίδι, κόλλα και ένα κασετόφωνο για ηχογράφηση.

- Το παιδί μαθαίνει τα γράμματα και τους ήχους της αλφαβήτου. Σχεδιάζει τα γράμματα πάνω σε χαρτί, τα κόβει και κάθε φορά που κολλάει το κάθε γράμμα να προφέρει τον ήχο του.
- Παίρνουμε πλαστικά ή χάρτινα γράμματα, τα ανακατεύουμε και ζητάμε από το παιδί να τα τοποθετήσει σε σειρά, προφέροντας κάθε φορά τους ήχους.
- Ζητάμε από το παιδί να βρει διάφορα αντικείμενα από το δωμάτιό του και να προφέρει τον πρώτο ήχο της κάθε λέξης του αντίστοιχου αντικειμένου.
- Αφού το παιδί έχει εμπεδώσει τους ήχους των γραμμάτων, γράφουμε λέξεις και ζητάμε από το παιδί να προφέρει έναν –έναν τους ήχους των γραμμάτων και μετά να διαβάσει ολόκληρη τη λέξη. Ύστερα, περνάμε σε προτάσεις μικρές και τέλος σε κείμενα με ευχάριστες ιστοριούλες.

Η δυσαναγνώσια, όπως και κάθε μαθησιακή δυσκολία αντιμετωπίζεται αρκεί να γίνει η διάγνωση έγκαιρα. Ήδη από τα τέλη της Α' Δημοτικού, εφόσον το παιδί δεν παρουσιάζει κάποια βελτίωση στην αναγνωστική του ικανότητα, δεν μπορεί δηλαδή να διαβάζει και να αντιστοιχεί τα γράμματα με τα φωνήματα ή να δυσκολεύεται στην αναγνώριση δίψηφων φωνηέντων και συμφώνων (ελλειπτική αντίληψη της φωνολογικής δομής της γλώσσας) καλό είναι ο γονιός να μην το αφήσει. Η ανάγνωση αποτελεί ένα πολύ σημαντικό μέρος στη ζωή του παιδιού, γι' αυτό αν παρουσιάσει τυχόν δυσκολίες, αξίζει τον κόπο να το βοηθήσουμε.

**Η [Ιωάννα Δημητριάδου](#) έχει σπουδάσει Ψυχολογία στην Εκπαίδευση και μετεκπαιδεύτηκε σε θέματα που αφορούν τη Δυσλεξία και τις Μαθησιακές Δυσκολίες. Εργάζεται ως ειδικός παιδαγωγός, εκπαιδεύεται και ενημερώνεται για τις πιο σύγχρονες μεθόδους διάγνωσης και αποκατάστασης της δυσλεξίας. Είναι μέλος στη Ελληνική Εταιρεία*

Δυσλεξίας και στο International Dyslexia Association. Μπορείτε να τις απευθύνετε ερωτήματα και απορίες σχετικά, γράφοντας στα σχόλια παρακάτω και εκείνη δεσμεύεται να σας απαντήσει είτε άμεσα, με δικό της σχόλιο, είτε μέσα από ένα επόμενο άρθρο της.